

Naša iskustva

Nada Bosna

OBRADA PERFEKTA POMOĆU TV-TEČAJA "SLIM JOHN"

Tijekom svojega nastavničkog rada u osnovnoj školi obrađivala sam gradivo na različite načine i s pomoću raznih nastavnih sredstava, a rezultati postignuti nakon trogodišnjeg iskustva u radu s TV-tečajem "SLIM JOHN" potakli su me da napišem nešto o djelotvornosti rada uz pomoć televizije kao nastavnog sredstva, ovaj put u obradbi perfekta (present perfect).

Napominjem da ovaj TV-tečaj upotrebljavam kao osnovni oblik rada u VI razredu osnovne škole "August Cesarec" u Zagrebu. Može se zaključiti da TV-tečaj ne predstavlja samo izvrsnu motivaciju za učenike, nego inspirira i nastavnika, pružajući mu velik izbor ideja i mogućnosti i potičući ga na stvaralaštvo. Priručnik uz ovaj tečaj i TV-emisije za nastavnike neiscrpno su vrelo ideja za organizaciju rada u razredu, obradbu struktura, teksta i izbor vizuelnih pomagala. Dakle, nije problem naći ideje, naprotiv, ima ih toliko da je problem načiniti pravi izbor, naime izabrati one koje bi bile najpogodnije.

Lekcija 17 ovoga tečaja uvodi upotrebu perfekta za izražavanje rezultata radnje, kao i primjere s riječima YET i STILL.

U pripremi za obradbu ove strukture nastojala sam slijediti neka osnovna načela moderne nastave stranog jezika:

1. Prirodni slijed u učenju

- imitacija
- razumijevanje
- produkcija

2. Nedjeljivost situacije i jezičnog izraza

Treba imati na umu da je jezik komuniciranje, da situacija izaziva jezični izraz i obratno. Dakle, potrebno je stvoriti situaciju.

3. Maksimalna aktivnost učenika

Učenicima treba uvijek pružiti mogućnost da jedni drugima postavljaju pitanja. Time su aktivnost učenika i mogućnost da maksimalno sudjeluju u govoru znatno veće.

4. Česta izmjena aktivnosti da bi se izbjegla monotonija, dok je s druge strane potrebno mnogo ponavljanja da bi im ta struktura postala govornom navikom.

5. Stupnjevanje i povezivanje s već poznatim jezičnim oblicima, postupno zamjenjujući lakšu strukturu težim i složenijim oblikom.

Pri obradbi struktura često se služim slikom kao sredstvom za stvaranje situacija i na taj način nastojim učenicima učiniti rad zanimljivijim. U ovom

slučaju radije sam pribjegla stvaranju situacije u razredu, jer mi se to učinilo prirodnijim putem za usvajanje i razumijevanje ove strukture. Prije gledanja filma uvela sam novu strukturu s namjerom da učenici njome ovladaju kako bi je mogli prepoznati i razumjeti u toku praćenja emisije.

Slijedeći upute emisije za nastavnike, pripremila sam kartice, na kojima je s jedne strane napisan glagol u infinitivu a s druge past participle istoga glagola:

open

opened

Pripremila sam na taj način više kartica s pravilnim glagolima, kao i nepravilnima koji se pojavljuju u ovoj emisiji. Uvođenje perfekta povezala sam s imperativom, koji su učenici usvojili već ranije. Da bih učenike što više aktivirala u govoru i pomogla im u stvaranju situacija u razredu, služila sam se indirektnom zapovijedi i pri tom pokazivala karticu s infinitivom toga glagola:

T: *Tell your friend to open the cupboard.*

P: *Open the cupboard!*

Kad je učenik izvršio radnju, obratila sam se cijelom razredu riječima:

T: *He's opened the cupboard.*

Pri tom sam obrnula karticu, pokazujući ovaj put past participle istoga glagola i tražeći od učenika da ponove rečenicu.

Primijetit ćete da sam odmah upotrijebila kratki oblik ovoga glagolskog vremena, jer sam željela priviknuti učenike na to da u govoru upotrebljavaju tako reći isključivo skraćeni oblik, što je posve prirodno u govornom jeziku. Tek u pitanjima i kratkim odgovorima na njih učenici su se upoznali s elementima ovoga glagolskog vremena (dakako, bez ikakvih analiziranja i objašnjavanja). Pri tom upotrebljavam *Simple Questions*:

T: *Has X opened the cupboard?*

Has he opened the window?

Has Y opened the cupboard?

pitanja s "Who":

T: *Who has opened the cupboard?*

"or" questions:

T: *Has he opened the window or the cupboard?*

te naposljetku "Information Questions"

T: *What has X done?*

Slijede pitanja u 1. i 2. licu po istom redoslijedu. Služeći se neprestano karticama, nastojala sam postići da učenici usvoje past participle, osobito nepravilnih glagola. Kad sam to postigla, unijela sam u primjere riječi YET i STILL:

T: *Tell X to clean the blackboard.*

P: *Clean the blackboard!*

U toku vršenja radnje postavljala sam pitanja:

T: *Has he cleaned the blackboard yet?*

P: *No, he hasn't.*

T: *That's right. He hasn't cleaned the blackboard yet, he's still cleaning it.*

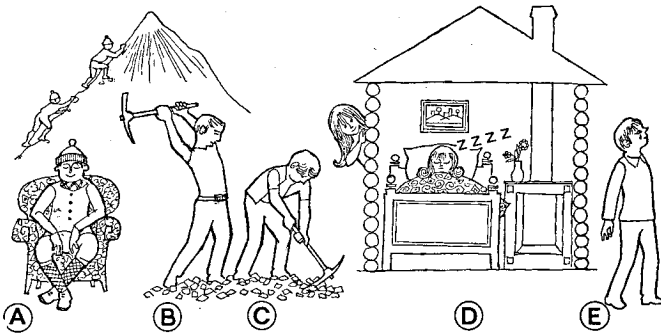
Naravno, ovakav tip rečenica trebalo je ponavljati bar još 5—6 puta da bi ga učenici usvojili, koristeći se uvijek novim situacijama:

T: *Tell X to write his name on the blackboard.*

Tell Y to eat the biscuits.

Tell Z to find the sponge.

Da bi se izbjegla jednoličnost ponavljanja sličnih situacija i primjera, pripremila sam crtež na grafoskopskom listiću (prema priručniku) i prateću tabelu:

A hasn't climbed the mountain yet, she's still sleeping.
 B and C haven't finished yet, he's still looking for her.
 D hasn't woken up yet, they're still working.
 E hasn't found his girl friend yet, he's still sitting down.

Prekrivši tekst, uvela sam učenike najprije u situaciju. Nije bilo teškoća u dobivanju odgovora, jer su situacije komponirane s poznatim rječnikom:

T: *What's A doing?*

What're C and D doing?

What's D doing?

What's E doing? (This is his girl friend. He wants to find her.)

Zatim sam postavljala pitanja upotrebljavajući YET, da bih u odgovorima dobila STILL:

T: *Has A climbed the mountain yet?*

P: *No, he hasn't. He's still sitting down etc....*

Ista pitanja mogu se ponoviti, ali po načelu P—P. Učenici su nakon toga kadri da posve glatko oblikuju cijele rečenice:

P: *A hasn't climbed the mountain yet, he's still sitting down.*

Ovu sam tabelu zatim koristila kao pismenu vježbu.

Nastojala sam da sve to teče što bržim tempom i da izmijenim što više aktivnosti. Pripremila sam za grafoskop još jednu tabelu (prema emisiji za nastavnike), koja služi učenicima za stvaranje dijaloga:

A: I'm hungry.

B: Eat some chocolate.

B: Are you still hungry?

A: No, I've eaten some chocolate.

thirsty / drink some water

cold / take a coat

tired / sit down

hot / take off the jacket

Ovu tabelu držim korakom dalje u odnosu na prethodnu, jer je

1. u obliku dijaloga
2. popraćena stvaranjem situacije
3. učenici samostalno stvaraju glagolski oblik.

U traženju novih oblika utvrđivanja iste strukture odabrala sam kombiniranje "going to" futura i perfekta. Prvim sam primjerom pokazala učenicima što očekujem od njih:

T: *I'm going to write my name on the blackboard.*
I've written my name.

Tražeći od njih da sami odaberu aktivnost koju će popratiti odgovarajućim izrazom, dobila sam izvanredne odgovore. Učenici su pokazali veliku inventivnost, a da ne govorim o gorljivosti i nastojanju da svatko izrekne i učini ono što želi.

Za još jednu vježbu sličnoga tipa izradila sam dvadesetak kartica, koje sadrže po jedno pitanje ili odgovor na pitanje:

Have you turned off the television?

Not yet. But I'm going to turn it off.

ili

Have you put the box down?

Not yet. But I'm going to put it down.

Kartice nasumce podijelim učenicima. Kada jedan učenik pročita pitanje, učenik čija kartica sadrži odgovor na to pitanje daje odgovor. Učenici prihvaćaju ovaj način utvrđivanja strukture kao igru u kojoj sudjeluju s oduševljenjem.

Postoji i radio-verzija tečaja "SLIM JOHN", magnetofonska snimka epizode koja sadrži i pogodne vježbe za utvrđivanje struktura.

Naravno, uvježbavanje perfekta nije ograničeno samo na rad uz emisiju koja obrađuje tu strukturu, nego se i dalje provodi u svakom pogodnom trenutku. Pri obradbi teksta može se ubuduće koristiti npr. perfekt u pitanjima u vezi sa sadržajem epizoda.

Napokon, uza sve ono što je već ranije rečeno o prednostima koje nastavniku pruža rad s pomoću TV-tečaja, moglo bi se zabilježiti i ovo: 15-minutni film, koji svojim zanimljivim i aktualnim sadržajem privlači učenikovu pažnju i zanimanje, predstavlja izazov za nastavnika da i preostali dio nastave od tri sata tjedno bude jednako interesantan i motivirajući. Osim toga, toliko obilje građe i ograničeno vrijeme traži od nastavnika pažljivo planiranje, dobar funkcionalan izbor i racionalno korištenje vremena.